

Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka Američkoj privrednoj komori

Interesantna vremena ne moraju biti teška vremena

Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je biti danas ovdje sa vama.

Postoji jedna kineska kletva koja glasi: “Dabogda živio u interesantnim vremenima.”

Svi mi, siguran sam, dobro smo svjesni činjenice da Bosna i Hercegovina sada prolazi kroz “interesantna vremena”, ali mislim da je poenta kletve nepotrebno pesimistična. Ona, naime, pretpostavlja da “interesantno” podrazumijeva “loše” – a ja ne vjerujem da to mora biti tačno.

Što se tiče Bosne i Hercegovine, postoje dva razloga zbog kojih interesantna vremena ne moraju nužno biti i teška vremena, a oba ova razloga su direktno i značajno vezana za biznis i ulaganja.

Političke turbulencije kroz koje sada prolazimo traju već dvije ili tri godine. I, naravno, ovakva situacija vezana je za užasno iskustvo kroz koje je Bosna i Hercegovina prošla početkom '90-ih godina. Neću pokušavati umanjiti ozbiljnost sadašnje situacije, ali ono što *želim* uraditi danas je staviti ovu situaciju u perspektivu.

U proteklim danima podsjetio sam političko rukovodstvo BiH da je tokom ovog turbulentnog perioda desetina hiljada ljudi ostalo bez posla. Možda i najneobičnija stvar s tim u vezi je činjenica da je strani diplomata morao dati takav komentar – čini se da veza između političke neizvjesnosti i nezaposlenosti ne dobija mnogo političke, ali ni medijske pažnje također.

Također sam naglasio i da je, bez obzira na prepirke i evidentnu neefikasnost vlada, parlamenata i birokratije, stvarni napredak ipak ostvaren u nastojanjima da se ekonomija u BiH učini efikasnijom kako bi bolje zadovoljila potrebe građana.

Istina, trpimo posljedice globalne recesije, ali činjenica je da je investiranje u Bosnu i Hercegovinu i otvaranje radnih mjesta ovdje nemjerljivo jednostavnije nego što je bilo prije deceniju. To je važna poruka i *želim* je prenijeti investitorima kako bismo zajedno radili na tome da usmjerimo novac u stvaranje radnih mjesta u gradovima i selima širom zemlje.

Suština je u sljedećem: Bosna i Hercegovina može uspjeti *bez obzira* na njene političare.

Naravno, postoje stvari koje se ne mogu uraditi bez mjera Parlamenta. U proteklih nekoliko sedmica nastojao sam skrenuti pažnju na dvije stvari.

- Bosni i Hercegovini potreban je moderan Zakon o obligacionim odnosima usklađen s evropskim standardima. Takav zakon je pripremljen – moram naglasiti uz veliku

pomoć poslovnih ljudi u BiH sa kojima su obavljene opsežne konsultacije. Sada je samo potrebno da ga Parlament usvoji.

- Bosni i Hercegovini također je potreban moderan sistem bankarske supervizije usklađen s evropskim standardima. Pripreme za uspostavljanje takvog sistema također su već obavljene; sve što nam je sada potrebno je zeleno svjetlo političara.

Ove dvije inicijative će poboljšati poslovno okruženje u BiH – i to ne na neki neodređen, postupan način, već veoma osjetno i brzo. One će pomoći da se napune džepovi miliona građana i pomoći će im da donesu hranu na milione trpeza.

Dakle, predložio sam premijerima: čak i ako se ne možete dogovoriti o krupnim filozofskim pitanjima, poduzmite potrebne korake da ove dvije praktične inicijative provedete u djelo.

To je jedan od razloga što interesantna vremena ne moraju biti teška vremena – čak je i u političkoj situaciji koja najmanje obećava još uvijek moguće poduzeti neke razumne korake kojima će se poboljšati život građana – a ne mislim da premijer Špirić, ili premijer Mujezinović, ili premijer Dodik; žele da ih se vidi kao osobe koje su prepreka razumnim koracima. Na kraju krajeva, svaki od njih želi da ga se vidi kao lidera koji je unaprijedio standard građana, a ne unazadio.

Drugi razlog što živjeti u interesantnim vremenima ne mora uvijek biti loše više se tiče investitora i privrednika nego političara.

Postoje periodi u svakoj od zemalja kada se prilike i poduzetništvo ujedinjuju na neobično produktivne načine – a ti periodi nisu uvijek u doba procvata ekonomije. Na primjer, zrele ekonomije često mogu biti manje otvorene za nove ideje i kreativnost nego ekonomije koje se mijenjaju.

Vjerujem da je trenutno stanje ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine takvo da se poduzetništvo može ujediniti sa pravim

prilikama.

Nestanak lakih kredita, što je jedan od najočiglednijih i najbolnijih aspekata globalne recesije, u prvi plan je gurnuo kreativnost. Firme više ne mogu da se izvlače iz teškoća *pozajmicama*. Umjesto toga, moraju smisliti kako će se izvući. Ponekad to znači ponovno osmišljavanje proizvoda i ponovno osmišljavanje tržišta. Uspješne firme u Bosni i Hercegovini, zbog ograničene veličine domaćeg tržišta, u dogledno vrijeme moraju početi razmišljati u regionalnom kontekstu.

A to je uzbudljiva ideja.

U kontekstu jugoistočne Evrope, to znači da umjesto domaćeg tržišta od otprilike četiri miliona razmišljate o regionalnom tržištu od oko 55 miliona ljudi.

Uključivanje bosanskohercegovačkih firmi u to tržište predstavlja potencijalno unosan i koristan tok domaćih ulaganja.

To također predstavlja strategiju za ublažavanje problema koje je izazvala disfunkcionalna politika. Glasne političke svađe svakako su otjerale investitore iz Bosne i Hercegovine, ali ovaj negativni uticaj na investicije može se ublažiti ako se bosanskohercegovačke firme predstave u kontekstu *regionalnih* prodajnih kapaciteta, *regionalnih* mreža i *regionalnog* znanja.

Dosta je razloga zbog kojih je investiranje u Bosnu i Hercegovinu atraktivna opcija za strane firme i moramo uraditi sve da te razloge predstavimo javnosti. Mislim da bi jedan dio poruke trebao biti da je investiranje u Bosnu i Hercegovinu mudar način investiranja u jugoistočnu Evropu.

Osim toga, Bosna i Hercegovina ima jasnu evropsku perspektivu koja će je, u konačnici, napraviti dijelom velikog tržišta i područja stabilnosti i sigurnosti u okviru Evropske unije. To je prilika za Bosnu i Hercegovinu, a sigurno i prilika za investiranje u ovu zemlju.

Strateške oblasti gdje ova zemlja može osigurati značajan i brz rast – hidroenergetski potencijali, turizam, poljoprivreda, brzi prenos podataka (*data highway*) i cestovna infrastruktura – jasno su određene. Rast će biti brži ako političare možemo natjerati da se fokusiraju na ekonomiju, ali čak i ako je taj fokus samo djelomičan, ima stvari koje se mogu uraditi, a koje ovise o kreativnosti i organizaciji koliko i političkoj volji.

Na primjer, nedavno sam pozvao predstavnike Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Agencije za promoviranje stranih investicija i opštine da efikasnije koordiniraju svoje napore kako bi svaka ambasada BiH imala najnovije informacije o svakoj prilici za ulaganje u svakoj opštini.

Želim naglasiti da za to nije potrebno da Parlament usvoji akt niti išta slično političke prirode – potrebno je samo malo organizacije i malo inicijative. Informacije o investicijama moraju se prikupiti od opština, uvezati u dostupan paket i podijeliti ambasadama.

Želio bih zaključiti današnje obraćanje tako što ću sve vas pozvati da mi se pridružite u apelovanju na ministarstva, FIPA-u i opštine da omoguće ovakav dotok informacija – to je ključni put za povezivanje sredina u cijeloj zemlji sa međunarodnim investicijama koje će donijeti nova radna mjesta na terenu.

Činjenica jeste da živimo u interesantnim vremenima. Svjedoci smo raširenog političkog egzibicionizma, koji je nekad opasan, najčešće gubitak vremena, a gotovo uvijek kontraproduktivan. Ja sam primoran da posvećujem jako puno vremena i energije izgradnji pozitivnije i otvorenije političke klime. Međutim, ne mislim da je pravi odgovor na teške situacije kršiti ruke i žaliti se na to kako stvari loše stoje. Mislim da je pravi odgovor zavrnuti rukave i tražiti prilike koje stvaraju upravo ova interesantna vremena – a prilika je onoliko koliko i

problema.

Hvala vam.